

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Psykiatri Sydväst

Klinik

Psykiatri

Specialitet

2021-11-23 – 2021-11-24

Datum

Stockholm

Ort

Karin Stolare och Lars-Håkan Nilsson

Inspektörer

Styrkor

- Omfattande och allsidig verksamhet, med dels ett generellt psykiatriskt vårdutbud, men också med specialiserad vård.
- God bemanning och positiv inställning till ST-läkarna. Gott utbildningsklimat och god stämning i ST-läkargruppen.
- Stort engagemang av studierektor och huvudhandledare.
- Att ST-läkare under avslutande året under utbildningen successivt planeras in för fast tjänst.

Svagheter

- Introduktion av ST-läkarna bör göras dels på kliniknivå, men också mer enhetligt på enhetsnivå.
- Även om det inte befaras att det finns brister i akutpsykiatriskt omhändertagande bör tjänstgöring på den så kallade Länsakuten kunna erbjudas.

Förbättringspotential

- Tjänstgöringsplanen bör utvecklas digitalt för handledarna så att koppling till målen blir enklare.
- Trots att kliniken har god tillgång till läkare upplevs tjänstgöringen i perioder som splittrad då ST-läkarna flyttas efter bemanningsbehov.
- Ledarskapsutbildningen inom SLSO får kritik och kan behöva kompletteras med hur ledarskapet utvecklas inom psykiatrin (exempelvis om teamledning och cheföverläkarfunktionen).
- Tydligare information och enklare access till vetenskaplig litteratur på internet.

STRUKTUR

A Verksamheten

Psykiatri Sydväst är beläget på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge och har en bred allsidig psykiatrisk verksamhet. Det finns sju slutenvårdsavdelningar med inriktning på psykos, allmänpsykiatri, bipolär sjukdom, personlighetsstörningar, neuropsykiatriska tillstånd samt PIVA. Totalt finns 113 vårdplatser. Det finns fem öppenvårdsmottagningar med motsvarande inriktningar, därutöver ytterligare fyra öppenvårdsmottagningar med inriktning Internetpsykiatri, OCD, Utredningsenhet och Enheten för hjärnstimulering samt slutligen en jourmottagning.

Upptagningsområdet för öppenvården är Huddinge, Botkyrka och en del av Sydvästra Stockholm (Vårberg, Skärholmen). Sydvästra Stockholm gemensamt med PRIMA vuxenpsykiatri. För heldygnsvården är upptagningsområdet Botkyrka, Huddinge och Sydvästra Stockholm i sin helhet. Sammantaget ca 220 000 invånare.

Jourmottagningen tar emot en mer oselekterad patientgrupp i form av bokade besök mellan kl 8-22 i omfattningen 26-27 vårdkontakter/dag. Nattetid serverar jourmottagningen slutenvårdens avdelningar samt ansvarar för konsultationsverksamhet i somatiken. Detta i kombination med obligatorisk tjänstgöring på PIVA för ST-läkarna gör att vi inte befarar brister i den akutsykiatriska kompetensen. Det finns dock i ST-gruppen önskemål om att tjänstgöring på Länsakuten ska erbjudas.

Utöver verksamhetschef finns en sektionschef, läkarchef, studierektor samt vårdenhetsöverläkare som alla är specialister i psykiatri. Ledarskapet uppfattas som öppet och utvecklande. Verksamheten följer Riktlinjer för ST enligt SOSFS 2015:8 som gäller för all ST inom Psykiatri Sydväst. Det finns en mall för hur ST ska utvärderas.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Psykiatri Sydväst har totalt 550 anställda varav 49 specialister och 37 ST-läkare anställda. Antalet vikarierande underläkare varierar över året. Genomsnittligen finns 8 underläkare och 6 AT-läkare i verksamheten. Läkarbemanningen är generellt sett god och ger goda förutsättningar för såväl huvudhandledning som för klinisk handledning. ST-läkarna deltar dagtid i arbetet på jourmottagningen och ansvarar nattetid för vad som händer med inläggande patienter i psykiatri och konsultationer inom somatiken inklusive medicinakuten. Alla huvudhandledare och studierektorn är specialister i psykiatri och har genomgått handledarutbildning. Studierektorn bjuder in till träffar för huvudhandledarna en gång per termin. Handledarna använder dels de instruktioner för handledning som finns i Psykiatri Sydvästs dokument men också Svenska Psykiatriska Föreningens dokument.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Lokalerna är rymliga och ändamålsenliga på såväl slutenvårdsenheter, öppenvårdsenheter och jourmottagning. ST-läkarna har egna arbetsplatser i egna eller delade rum.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggnig

Skriftliga riktlinjer finns för hur ST ska planeras. Alla ST-läkare har en plan för tjänstgöringen, planen är kopplad till dokument som anger vilka mål som förväntas uppnås vid de olika placeringarna. Uppföljning görs kontinuerligt i samband med de specialistkollegier som hålls regelbundet. Det finns dokument som beskriver hur introduktionen av nya ST-läkare bör gå till på klinisknivå men inte på alla enheter. Jourtjänstgöringen, tjänstgöring på PIVA samt viss randutbildning ger goda förutsättningar för att få en allsidig utbildning i akutpsykiatri. Legitimerade läkare utan specialistkompetens som arbetar vid kliniken med siktet inställt på ST erbjuds en namngiven handledare samt får ett individuellt utbildningsprogram.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Samtliga huvudhandledare har adekvat utbildning för uppdraget. Gruppen uppfattas som engagerad och positiva till sitt uppdrag. Det förutsätts att alla anställda specialister är handledarutbildade. ST-läkarna bedöms kontinuerligt med vedertagna bedömningsinstrument och i regelbundna specialistkollegier. Vid diskussion med huvudhandledare framgår att man i handledning även diskuterar frågor som rör läkarrollen. Handledarutbildningen anpassades efter omständigheterna vid rådande pandemi.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Det finns goda förutsättningar för ST-läkarna att ta del av de teoretiska utbildningsmomenten i ST. Kurser planeras tillsammans med huvudhandledare och studierektor. Det finns regelbunden internutbildning. Två timmar varje vecka är avsatta för självstudier. Hur dessa disponeras avgörs i samråd med enhetens överläkare.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Verksamheten ger ST-läkaren goda förutsättningar att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt. Två forskargrupper finns liksom flera disputerade läkare. Journal clubs respektive bokklubb med för psykiatri relevant litteratur hålls regelbundet i ST-gruppen ca 1 ggr/månad. Kurs inför vetenskapligt arbete ges via CPF (Centrum för Psykiatrforskning) i Region Stockholm. Alla ST-läkare gör ett kvalitetsarbete och om man inte har egna tankar om ämne finns det en lista med tänkbara projekt på ST-hemsidan. Det finns också goda exempel på kvalitetsarbeten som ST-läkarna gjort och som nu används i verksamheten.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkarna har god tillgång till kurser i ledarskap och kommunikation. I det vardagliga kliniska arbetet finns rikligt med tillfällen att tillämpa ledarskap, kommunikation och att undervisa. Det finns en klar medvetenhet hos såväl ledning som handledare om att ta till vara på tillfällena för ST-läkarna. I samtal med handledargruppen framkommer att en påtaglig del av handledningen gäller ledarskap. Kliniken har Kandidatledd undervisningsmottagning (KUM) där ST-läkarna under handledning undervisar läkarkandidater.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.